

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

I. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM.

Ara: 30 fillér.

1959. JÚNIUS 29.

Pártkongresszusra készül az ország. Igen, az ország, nemcsak a párttagok. Hiszen a kongresszus: beszámoló a megtett útról, s egyben új feladatok kitűzése. S ebben részt kell vennie nemcsak minden kommunistának, de az ország valamennyi becsületes dolgozójának is. És részt is vesz. A nagyüzemek munkásainak részvételét a kongresszus verseny egyre lendületesebben formálódó eredményei tükrözik. A dolgozó parasztlak a maguk módján adnak választ: az új és régebbi termelőszövetkezetekből érkező hírek biztatók. Két-egyház évvel ezelőtti bebizonyosodtak: a termelőszövetkezet az egyetlen helyes felelet az oly sokszor feltett kérdésre: merre visz a parasztság útja, mi legyen a sorsa a szocializmust építő társadalomban.

De ezen túl: a kongresszusi beszámoló arcúlatához járul hozzá mindenki, aki munkáját a maga helyén, fontos vagy kevésbé fontos beosztásban becsülettel végzi. Állíthatja-e bármelyik öntudatos kétkézi vagy szellemi dolgozó ebben az országban, hogy nem érdekelt azokban az eredményekben, amelyekről a párt vezetői beszámolnak, azoknak a céloknak a megvalósításában, amelyeket a párt és az ország közvéleménye elé visznek s amelyek életünk további gazdagodását, színesedését hivatottak szolgálni? Aligha. Ezért a kongresszus nemcsak a párttagok, hanem az egész ország ügye is.

Sok tekintetben sajátos az a helyzet, amelyben a magyar kommunista VII. kongresszusa összeül.

Egyrészt: az első teljes se regszemle és számadás az ellenforradalom anyagi és szellemi romlásának leküzdése óta. Olyan helyzetből indultunk el, amely egyes részvonatkozásaiban talán még a felszabadulás utáni időknél is nehezebb volt. Most dicsekvés nélkül elmondhatjuk: nem dolgoztunk rosszul; a károkok helyreállítása után megteremtettük az új fellendülés feltételeit.

Másodszor: olyan helyzetben ül össze a pártkongresszus, amikor a korábbi hibák kijavítása után helyes úton haladunk a gazdasági és politikai életben egyaránt. Tény, hogy a hibák és a revizionista usztítás miatt a nép és a párt közti viszonyban átmenetileg zökkenők keletkeztek. Am nincs ma reálisan gondolkodó ember az országban (a legveszettebb reakciókat sem véve ki), aki kétségbe vonná: az MSZMP vezetői e nehéz helyzetben visszaszereztek a párt számára a nép bizalmát. S ha valaki korábban nem értette volna vagy nem ismerte volna el: mit jelent valójában a kommunista párt vezető szerepe, annak a számára az elmúlt évek alapos szemléltető oktatást nyújtottak.

Harmadik sajátossága a mostani helyzetnek az, hogy a szocialista építés világméretű fellendülése, a szocializmus erőfölényének vitathatatlan kibontakozása — a „nagy ugrások” és (a Szovjetunióban) a kommunizmus általános kibontakozó építése közepette kerül sor a magyar kommunista seregszemléjére. Olyan tényezők ezek, amelyek mind növelik a tanácskozás jelentőségét is, de eredményességének is biztosítékára.

A szocializmus alapvető célja: a dolgozók anyagi és szellemi igényeinek egyre magasabb szinten való kielégítése. Erről tesz majd bizonyosságot a kongresszus. Minden fél szerint sikerülni fog a hároméves népgazdasági terv legfőbb célkitűzéseit még ez évben megvalósítani; tárgyra látra kerül a népgazdaság új ötéves terve. Körvonalazni kell a mezőgazdaság szocialista átalakításának további útját, ütemét. S a kettő együtt szolgál majd a javuló élet-színvonal alapjává.

A szocialista párt- és államvezetés alapvető elve a

demokrácia folyamatos bővítése, szélesítése. A párt vezetői sokféle és sokrétű alkalmat találnak arra, hogy megismerjék a dolgozók véleményét, kívánságait (gyűlések, beszámolók, üzemlátogatások stb.). A párttagok közvetlenül is fordulhatnak a párt Központi Vezetőségéhez javaslatokkal, kívánságaikkal. A kongresszus azonban mindezen túl olyan fórum, amelyen az ország összes kommunistának választott küldöttei (és ezen keresztül az összes dolgozók) vitatják meg közös munkával az ország életének nagy kérdéseit.

A pártkongresszus ugyanakkor a tömegbe vetett bizalom, a velük való kapcsolat legfőbb megnyilvánulási formája. Hiszen nemzetközi hagyomány immár, hogy a legfontosabb kérdések (pl. az ötéves terv) kongresszusi tárgyalását országosan kibontakozó vita előzi meg. A kongresszus — a párt országépítő jvasalataira a széles tömegek által adott válasz megvitatásának színtere is.

A kongresszus nem fog „meglepetést”, fordulatot jelentő kérdéseket szőnyegre hozni. A párt vezetői első sorban az eddigi vonalvezetés jóváhagyását, megerősítését kérik majd a párttagok választott képviselőitől. Nem „representatív” megnyilvánulás lesz ez, nem győzelmi találkozó az ellenforradalmi kísérlet legüritésének harmadik évfordulója után, hanem munkakongresszus.

Azt mondtuk, hogy az eddigi politika jóváhagyása lesz a kongresszus egyik feladata. De maga a „rég” vonal folytatása is hoz majd egy és más újat magával. Hiszen az ötéves terv, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének távlatai az életszínvonal emelésének új lehetőségeit nyitják meg. A köznevelés és felsőoktatás új tervei az elmélet és az élet közelítésén keresztül ugyanezt a célt szolgálják.

— Mi, kommunisták, pártunk hagyományainak megfelelően azzal készülünk kongresszusunkra — mondta nemrégiben Kádár elvtárs —, hogy megint szeretnénk valamit tenni a köz javára. Ez a mi hagyományunk. Így szeretünk ünnepeit.

Ezekben az egyszerű szavakban lehet megtalálni a kommunista politika sikerének titkát — hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt.

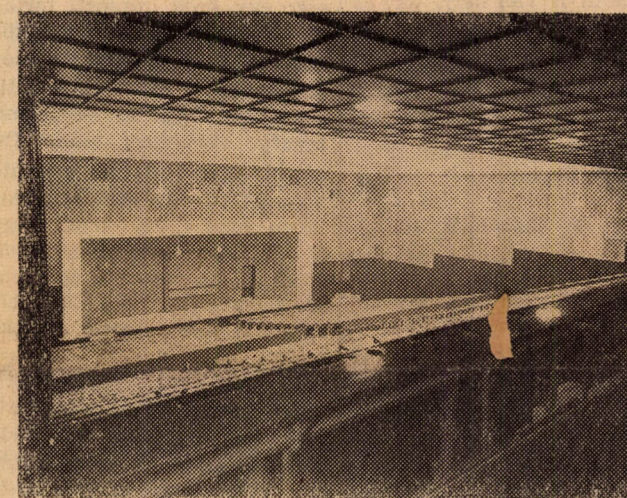
A párt közli elgondolását a dolgozókkal, javaslatokat tesz. A fizikai és szellemi dolgozók száz- és százai hozzáfűzik ehhez a maguk gondolatait, tapasztalatait, bírálatát, javaslatát. Egy-egy tervezet háromszor-négyszer is megjárja ezt az utat. Így születnek a párt határozatai az utóbbi években, így készülnek a kongresszuson vitára kerülő anyagok is. Ez és csak ez a módszer a biztosítéka annak, hogy terveink nem a valóságtól elszakadt, levegőben járó elmeszülvények lesznek, hogy híven tükrözik szükségleteinket, a szocializmus építésének törvényszerűségeit. Csak ez a biztosítéka annak, hogy amit a párt akar és tesz, az valóban a dolgozók döntő többségének, az egész országnak érdekeit fejezze ki, valóban nemzeti ügy legyen.

Talán nem is szükséges ezek után különös nyomatékkal utalni arra, hogy reánk, az egyetlen dolgozóira, hallgatóira nem jelentéktelen feladatok várnak a kongresszus határozatainak eredményes megvalósításában. És ha minden hazája sorsát szívén viselő dolgozónak természetes kötelessége, hogy érdeklődéssel kövesse a kongresszus előkészítését jelző anyagokat, híradásokat — mennyivel inkább áll ez a közgazdászokra, akik munkáján — hol kisebb, hol nagyobb hatókörrel — nem kismértékben múlik, hogyan válnak valósággá a szocializmus építésének most születő tervei.

Köszöntjük a felvételizőket!

Szorongó érzésekkel léptétek át egyetemünk küszöbét, évek óta készülve erre a pillanatra. Tudjátok, érzitek, hogy életeitek fordulóponthoz érkeztek. Sokan közületek

néhány héttel ezelőtt még a középiskola padjaiban ültek s szép számmal vannak olyanok is, akik már egy-két évvel ezelőtt érettségiztek, s azóta gyárakban, vállalatoknál dolgoztak. — Vajon sikerül-e? — kérdezték. A felvételi vizsga nehéz, de ha középiskolai tanulmányaitokat komolyan vettétek, teljesíthető követelményeket állít elébetek.

A hivatás, amit választottatok, fontos és megtisztelő. Közgazdásznak lenni a legfontosabb emberi tevékenység, a termelés tervezését, szervezését jelenti, naponta kell törődnötök százezrek munkájával, életkörülményeivel. Mindegy, hogy milyen szakra kerültek az ipari, bel- vagy külkereskedelmi, pénzügyi, vagy általános közgazdaságra, munkatollkal hozzájárultok majd népgazdaságunk fejlesztéséhez, népünk életszínvonalának emeléséhez.

Köszöntünk benneteket, s reméljük, hogy össze az 1959—60-as tanév megindulásakor minél többet üdvözlhetünk közületek az első évfolyamon.

„Közgazdász Szerkesztőség”

LEGFRISSEBB HÍREK a VIT-delegációról

A küldöttségről:

A legfrissebb hírek szerint változatlanul kb. 400 tagú lesz a magyar küldöttség. Már elkészült a végleges névsor azokról a munkás, paraszt, és tanuló fiatalokról, akik kiérdemelték a találkozózn való részvételt. Kulturális és sportéletünk képviselői szintén készülődnek, hogy öregbítsék a magyar sport és kultúra hírnevét. A kulturális delegációban kap helyett többek között az Állami Népi Együttes tánc- és kamarakórusa, a KISZ rajkó-zenekara, a Balassatancgyüttes, ének- és hangszeres szolistas, balett-táncosok, s most először artisták is. A sportdelegációban lesznek csepeli labdarúgók, egyetemista kézilabdázók, falusi röplabdások, ipari tanuló atléták, egri úszók.

Mi lesz a programban?

A VIT-irodában azt a választ kaptuk, hogy nagyon

sok nemzet képviselőivel fogunk találkozni a küldöttek... A VIT tíz napja alatt ugyan igen korlátozottak a lehetőségek, ennek ellenére delegációnk tervében 20—22 ország képviselőivel való találkozás szerepel.

Külsőségekben is méltóan...

Hírt, mégpedig pontos, végleges hírt hozunk a magyar küldöttség ruhájáról. Már készülnek a ruhák, cipők és ingek. Biztos, hogy delegációnk külsőségekben is méltón képviseli hazánkat.

A lányok háromrészes világoskék jersei ruhát, valamint törpe túsarkú, csaszínű cipőt kapnak. Kendőjüket, mely tisztaselyem, kézfestésű, a VIT-jelvény, s a Halászbástya, a Szabadság-szobor díszíti.

A fiúk kék öltönyt, 2 inget (normál és apacs), valamint modernfazonú szintén csaszínű cipőt kapnak.

Egy KISZ-csoport a Hanságba készül

A vizsgaidőszak hajráján még csak most kezdődött és így a III. évfolyam külkereskedelmének Hanságba készülő KISZ-csoportját még a vizsgák foglalták el, de azért megkértük Köves Andrást, a csoport vezetőjét, mondja el röviden, hogyan készül a csoport a hansági munkára. Hogyan határozták el a közös részvételt, illetőleg kik mennek, kik nem, az idén a hansági táborba?

Kérdésünkre Köves András elmondotta, hogy a csoport többsége már az elmúlt évben is részt vett a hansági munkában, ismerik a körülményeket és így a jelentkezősek száma azt mutatja, hogy a fiúk jól töltötték a tavalyi két hetet. Azt persze mindenki tudja, hogy nem üdülésről, nem szórakozásról lesz szó, dolgozni kell, de ez nem ijesztett meg senkit.

A kiszabott munkát mindenki megerősítés nélkül, becsülettel el tudja végezni és a napi munka után még sportra, szórakozásra is jut idő. A munkával eltöltött két hét elősegíti az egységes kollektíva, valamint a baráti kapcsolatok kialakítását, ami elsősorban a további sikeres közösségi munka előnyére válik. A tavalyi résztvevők közül kik nem vesznek részt az idén a munkában?

Mindössze egy ember nem tarthat velünk. Sárközy Sándor, aki a nyár folyamán az IBUSZ idegenvezetőjeként külföldieket kalauzol. Többen azonban, KISZ-tagok és KISZ-

en kívüliek egyaránt az idén jönnek először a csoporttal és így a létszám inkább emelkedett, mint csökkent.

Nem okoz nehézségeket a halasztott vizsga és az egy hónapos szakmai gyakorlat a résztvevőknek?

Kétségtelen, hogy az egy hónapos gyakorlat megrövidíti a nyári pihenést, de a fiúk szívesen vállalták a munkát. Ami a halasztott vizsgákat illeti, igyekeztünk úgy megoldani a kérdést, hogy a munka ne jelentsen jelentős kiesést a felkészülésben. Aki már vizsgáztak a tárgyból, segítik társaikat a felkészülésben.

Végezetül, hogyan készül a csoport, milyen előkészületeket tesz az utazásban?

Az előkészület minden bizonnyal nem okoz gondot. Együtt indulunk és csupán annyi a különbség, hogy most Horvátkímélre megyünk. Ez a körülmény egyébként nem okoz gondot. Az előkészület minden bizonnyal nem okoz gondot. Együtt indulunk és csupán annyi a különbség, hogy most Horvátkímélre megyünk. Ez a körülmény egyébként nem okoz gondot.

Megköszönjük Köves András elvtárs felvilágosítását, és jó munkát kívánunk. Reméljük, a most még szokatlan hely éppen olyan megszokott lesz számunkra, mint a másik hansági tábor.

Nagy József

A 13-as brigád emléke a Hanságról

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Mezőgazdaság Gazdaságtana és a Népgazdaság Tervezése tanszék együttesen pályázatot hirdetnek termelőszövetkezeti monográfia készítésére. A pályázat címe: „A szövetkezeti mozgalom fejlődése x községben” A monográfiát október 15-ig kell benyújtani a Mezőgazdaság Gazdaságtana tanszékre. A legjobban sikerült dolgozatokat jutalmazzuk: I. díj: 800 Ft, II. díj: 500 Ft, III. díj: 300 Ft (egy I., egy II., két III. díj).

A pályázaton egyetemünk minden hallgatója részt vehet. Minden pályázó tetszése szerinti terjedelemben írhatja meg a dolgozatát. Nem szabjuk meg, hogy a pályázat a termelőszövetkezeti élettel kapcsolatosan milyen problémákat dolgozzanak fel. Minden, a pályázatban résztvenni kívánó hallgató útbaigazítást kaphat a Mezőgazdaság Gazdaságtana Tanszéken.

Budapest, 1959. június 17.
Mezőgazdaság Gazdaságtana Tanszék Népgazdaság Tervezése Tanszék

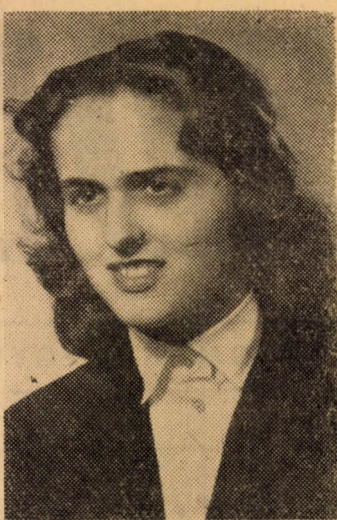
Farkas Erzsébet tagjelöltet

A taggyűlés egyhangúan elfogadta Farkas Erzsébet elvtársnő felvételi kérelmét — foglalta össze az elnök a szavazás eredményét.

Rövid taps. Nem az ünnepélyes kifejezése elsősorban, hanem inkább örömteli nyugtáza annak, hogy pártunk egy új kommunista gyarapodott.

A szuperlatívuszokat amúgy sem kedvelő riporternak Farkas elvtársnővel beszélgetve, ajánlónak javaslatát olvasva könnyű dolga akad. Nem a mozgalmi tevékenység csúcsairól került a pártba, nem családjának mozgalma, múltja vezérelte ide. Egyetemünkön ért meg kommunistává, abban a hétköznapi munkában, melyet mint DISZ, majd KISZ csoportszervező végzett. Ami megkülönbözteti őt sok hallgatótársától az, hogy az egyetemen tanultak számára nemcsak vizsgára megjegyzendő ismereteket jelentettek, hanem meggyőződéssé is váltak.

Rendkívül izgalmas percekben sikerült beszélgetni Farkas Erzsébettel. A negyedéves általános szakosok egy csoportjának államvizsgái folytak a 227-es teremben. Az első eredményhirdetés már megtörtént. Elméleti történet: jeles. Míg a bizottság a második tárgyból is meghozza a döntést, annyit sikerül megtudnunk, hogy a jó tanulmányi eredmények mögött kitartó munka rejlik, ami nem jelent szüntelen magolást. Erre nem is volna időm — mondja, hiszen mozgalmi munkám mellett másfél évig heti 12 órát dolgoztam az OTP-nél és szórakozni is kell. Az utóbbi színházlátogatást, hangversenyt és könyvotva-

sást jelent. Ne ird meg, mert nem követendő példa; az államvizsga időszak alatt, eddig háromszor voltam színházban.

A második eredményhirdetés Farkas Erzsébet: politikai gazdaságtanból jeles.

Farkas elvtársnő néhány nap múlva fejezi be egyetemi tanulmányait. Munkahelye a Statisztikai Hivatal Tájékoztatási Főosztálya lesz. Mi, akik elsőéves kora óta ismerjük, meg vagyunk győződve arról, hogy szerénysége, jó felkészültsége és szorgalma új munkatársai szeretetét, megbecsülését is elnyeri. A párt-hoz való tartozás számára segítség fog nyújtani továbbfejlődéséhez. Mint egyik ajánlója megfogalmazta: „Farkas elvtársnő világszemlélete, gondolkodásmódja kommunista s hogy ez a jelleg az élet minden megnyilvánulásában mindig kellő súllyal érvényre jusson, úgy gondolom a párt nevelése is szükséges és nem marad el.”

Illés Béla:

ANEKDOTÁK KÖNYVE

Illés Béla érdekes, újszerű kötete jelent meg nemrégiben: az Anekdoták Könyve. Az anekdota, ez a régi magyar műfaj, szocialista társadalommal éled újjá Illés Béla kitűnő tollán.

Álljon itt biznyságul néhány sor a szerző szellemes előszavából:

„Anekdotázni vasúti kocsiban, vagy fehér asztalnál ülve, anekdotákat mesélni, költeni és átkölni, továbbfejleszteni — nagy élvezet. De anekdotákat írni és közreadni, hivatásos író számára veszélyes vállalkozás. Mikor ezt teszem, megérdemelném a legmagasabb veszélyességi pótlékot. Veszélyes ennek írása, mert az anekdota elavult műfaj, elavult, mint a taplósapka, a konflis, és a kénes gyufa. És a kritikusok annyiszor állapították meg: az anekdotának korlátai vannak, — hogy ezt az iskolás gyermek előbb tudja, mint azt, hogy mi fán terem az anekdota. Nem azért vállalom az anekdotáírással járó veszélyeket, mert szeretném kitapasztalni, milyen érzés veszélyben lenni, nem is azért, mintha kétkelkednék műfajom korlátainak szilárdságában, hanem mert tudom, hogy a korlátkon belül is van hely, tér, és talán nem is egész kicsi, és ez a tér kitöltésre vár.”

VÖRÖSBE FORDUL A CSILLAG

Figyelemre méltó olvasmány O'Casey drámája, ami talán nem is dráma igazán. Elképzelt történelmi eseményt ír le — a proletariátus hatalomátvétele a fasisztus teljes győzelmével fenyegető döntő pillanatban, már pedig tudjuk, hogy ilyen a történelem során nem fordult elő — s ezáltal utópikussá válik. Az irodalmi ábrázolás annak ellenére utópikus, hogy a legtudományosabb elmélet a marxizmus—leninizmus alapján áll. Ez szükségesszerű, mert irodalmi mű helyesen nem születet absztrakt elméletből való visszakonkretizálás útján, ami egyébként igazi írónál csak ebben az esetben merülhet fel, ha tudniillik jószolni akar. Ilyenkor ugyanis kénytelen úgy ábrázolni a jövőt, amilyenek szeretné, nem ábrázolhatván úgy, amilyen, hiszen a legtudományosabb elmélet sem mondja el a történelmi átalakulások konkrét körülményeit, azt a külső és belső eseménygazdagságot, ami nélkül az irodalom nem

létezhet. A szerző előtt ilyen formán két út áll: Az egyik, hogy részletesen megkomponál egy konkrét helyzetet, jellemeket, körülményeket talál ki. Ez utópia. Marx tudta, miért nem beszélt részletesen például a megvalósult szocializmusról. A másik út az — s O'Casey ezt választja —, hogy megmarad az elmélet-adta fejlődési vonalnál, alakat kreál, akik azonban csak egy-egy általános elvet képviselnek, gyakorlatilag a tudományos módszerek helyett irodalmiakkal —, de az irodalom lényegéhez részben hűlenül — ismert egy társadalmi fejlődéstörvényt. Ez az elvontság, mihelyt az irodalom területén jelentkeznek, szintén utópia, mert itt meg nem engedett absztrakciók árán akaratlanul is egyszerűnek, könnyűnek mutat be olyan folyamatokat, melyeket pedig bonyolultságukban, súlyosságukban kellene megragadnia.

Ezekután érthető, miért nem érzünk itt igazi drámát.

Azért nem, mert nem látunk igazi összeütközést és nem látunk igazi fejlődést. Az összeütközés itt pusztán elvek, hiába hívom az elvet Jimnek. Nem tud eléggé hatni. S mindhogy a személyek elveit, természetesen, hogy nem is fejlődnek, hisz az elvek eddigre már kikristályosodtak. Egyetlen fejlődés van: a tömegek differenciálódnak, világosabb lesz, ki áll jobb-, s ki a baloldalon. Ez kevés. (A másik, a fasiszta Kian „megtérese” bátyja holtteste felett nincs előkészítve, s ismét csak szimbolikus jelentőségű, nem mozgató a fő összecsapásban.) Ez a darabot statikus mutató táblává redukálja. Végigvonul rajta a demonstratív jelleg.

De ez a demonstráció agitáció is, akár csak Brechté. Mindent maga az író mond ki, ezért nem olyan hatásos, mint ott. Ennek ellenére fontos, s különösen az volt 38-ban, keletkezése idején. Akkor jó volt, ha csak egy absztrakt példán is, megmutatni az utat, az akkor lehetségesnek tartott optimális utat. Akkor hasznos volt ez a matematikai tisztaságú egymasmellé állítása az osztályharc összes szereplőinek, a munkásoknak, a jobboldali szocdemeknek, a kapitalistáknak, az egyháznak, amely maga is a munkásszervezéssel kacérkodók, az ingadozó kisembereknek, s a mindenre elszánt fasiszta rohamcsapatoknak. Akkor fontos volt megmutatni, még az irodalmi ábrázolás, a teljes realizmus rovására is, hogy valójában csak két út van, s hogy azok közül melyik kinek árt. S az, hogy emellett költői, szép nyelve van, szellemes megoldásokat használ, egy-egy feszült és jellemző jelenetet is teremt, hogy jelképei nagyszabásúak, kifejezőek, célja elérésében is segíti.

Ez teszi egyébként számunkra is érdekessé a darabot, bár mi tudjuk, hogy sok minden másképp történt. Szívesen ismerünk benne rá arra, amit tanultunk.

Ezért neveztük O'Casey művét figyelemre méltónak, s ajánljuk olvasásra, ha nem is ajánlhatjuk, hogy az egyetemen esetleg meglevő kezdő drámaírók az ő példája nyomán induljanak el.

sárközy

Ma és modernség

(Összefoglalás)

Amikor a Közgazdász első számában a szerkesztő bizottság megbízásából vitaindító cikket írtam, nem hittük volna, hogy ilyen gyéren fog csordogálni a vita folyócskája. Reméltük valamennyien, hogy olvasóink művészi látásmódja tudatosabb lesz pusztán attól, hogy elgondolkoznak a már meglevő művészi

ítéleteiken. Hiszen mindenki kialakít valamilyen véleményét egy művészi alkotás láttán, tetszik neki, vagy nem, modernnek tartja, vagy elavultnak, s azt reméltük, hogy néhány olvasónk megpróbálja ezt indokolni, és az ezáltal adódó művészeti problémákról is elgondolkodik. Sajnos, a vita nem ért teljes mértékben cél.

A művészet „örök” tartalma

A 6-os számban — a — r — aláírással megjelent cikk, — amelynél a szerkesztőség nem jelezte, hogy vitacikk, s ez könnyen félrevezethette az olvasót — ellentétben a többi hozzászólással, szemléletében hibás, s ezért érdemes kicsit részletesebben is foglalkozni vele. Most ne vitassuk a cikk egyes irodalmi művekre vonatkozó értékelését. Foglalkozunk csak a szemléletével. A modernség a cikkíró szerint nem probléma. S miért? „Végtelenül nagy a még le nem írt gondolatok száma — írja a cikk —, melyek megírásra várnak... Aki ezekkel a lehetőségekkel él, tud, az automatikusan modernné válik, egyszerűen ezáltal, hogy gyarapítja az irodalom meglevő szellemi értékét.” Vagy egy másik helyen: „Modern az, amiben még ki nem aknázott művészi lehetőségek valósulnak meg.” Tehát a modernség: egy örök művészi tartalom új oldalról való megközelítése. A cikk már az idézett helyek előtt kijelenti, hogy „A tartalom és forma egysége közismert tétel.” De a művészet tartalma szerinte változatlan, egyszer s mindenkorra adott: „Végtelenül nagy a még le nem írt gondolatok száma”, a művész feladata az, hogy ezeket az örök feladatokat megvalósítsa. A cikkíró tehát vagy az az álláspontja, hogy lényegében nincs semmi új a nap alatt, vagy az, hogy a művészet világa külön világ, mert e két eset feltételezésével lehet csak arra a következtetésre jutni, ahová a cikkíró jutott: a művész munkája abban áll, hogy e külön világ örök, változatlan lehetőségeivel próbálkozik, játszadozik. A cikkíró szerint tehát az új tartalom a művészetben nem azáltal jön létre, hogy az emberiség élete, a társadalom újat produkál, s megváltoztatja az emberek egymáshoz való viszonyát, sőt az „örök” természet és a hozzá való viszonyukat is, hanem valamilyen változatlan világ különböző oldalú szemléletében. Sajnálom, hogy olvasóink nem válaszoltak erre a cikkre, amely polgári szemléletével, a művészet örök tartalmának hirdetésével annyira szemben áll minden hozzászóló szemléletmódjával. A tartalom és forma egységét ugyanis általában a hozzászólók helyes irányban keresték, a modern művészet tartalmát nem az örök lehetőségek újabb oldalú kiaknázásában látták, hanem az új valóság tükrözésében.

A többi hozzászóló, mint G. G. is a 3-ik számban, s B. G. a 4-ben, lényegében azt mondja, hogy a modern művészetet a tartalom és a forma közötti különbség egységében kell keresnünk. Fonódó János hozzászólásában a modernséget „inkább a forma kérdésének” tartja, hiszen „a tartalom itt létezik, itt alakul az orunk előtt...” Mivel — a — r — kivételével mindegyik hozzászóló meg egyezik abban, hogy az új tartalom: korunk társadalmi valósága, feltétlenül foglalkozunk kell azzal a kérdéssel, hogy olyan könnyű megtalálni az új tartalmat, ahogyan Fonódó elképzei. A valóságban talán mindig ez

volt a legnehezebb. Vagy olyan könnyű volt Shakespeare-nek azt megtalálni, ami egy sor királydrámájában, a

Vajon olyan könnyű-e az újat felismerni?

A legtöbb „modern” irányzat programadó írásai arról beszélnek, hogy a művészek tartalmilag újat akarnak adni, érzik, hogy a világ egészen más, mint ami régen volt, és nem értik a lényegét. Irracionálissá vált számukra az élet, s ez az oka annak, hogy Ionescu „A székek”-ben süketnéma szónokkal akarja kifejezni fő mondanivalóját. Fő mondanivalója tudniillik az, hogy a valóság értelmetlen és érthetetlen. Pedig az, hogy a művészeknek fel kellett ismerie kora valóságának lényegét, tudatosan kell nézni az életet és még részt is kell vennie a maga módján az élet harcaiban, az újért való küzdelemben, hogy igazán jó művész lehessen — ez nem is egészen új követelmény. Petőfi is a költő feladatának tartotta, hogy prófétaéktént vezesse a népet Kánaán felé.

Világos, hogy korunkban a szocialista realizmus az a művészeti irányzat, amely a valóság lényegét a szocialista elmélet alapján helyesen ismeri fel. A szocialista realista művészet tehát feltétlenül modern művészet, és igaz van B. G.-nek abban, hogy ez a modern művészet példaképének tartja. A szocialista realizmus nemcsak a szocialista jelen építésének problémáit fejezi ki, ahogyan Fonódó János írja, hiszen szocialista-realista alkotás korunk mindkét világát kapitalista és szocialista világot a maga ellentmondásos egységében tudja tükrözni, és tud olyan átfogó képet adni a társadalomról, mint pl. Alekszej Tolsztoj Golgotá-ja. Világos, hogy az újat kifejező szocialista-realista művészet is új formát fog hozni, mint ahogy már hozott is. S az új forma nemcsak annyit jelent, ahogyan B. G. képzei, hogy más tematikához más stílust kell alkalmazni. Az új forma az új látásmód kifejeződését jelenti. A XX. századi ember más viszonyban van a természettel, mint a XIX. vagy a XVI. század. Tehát hiába „örök” témája a művészetnek a természet vagy a szerelem,

Hamletben, a III. Richárdban kifejezésre jut: vége a feudalizmusnak, amikor a gyilkos harcban jók és rosszak egyaránt elpusztultak és egy új társadalom kezdődik. Ezek a Shakespeare-drámák nem isteni igazságszolgáltatással végződnek, hanem azzal, hogy a régi romjaiból egy új, és hite szerint jobb társadalom kél életre. S könnyű volt ezt felismerni Shakespeare idején? Pedig ez a tartalom tette újja Shakespeare drámáit és még formailag is ez fejeződik ki shakespearei tragédiákban, ha a görög tragédiákkal hasonlítjuk össze.

A szocialista realizmus nem szakadhat el az élettől

A szocialista realizmus formai forradalma azonban két okból nem olyan bizarr és fantasztikus, mint a mai polgári művészet formái: kísérletezgetései. Egyrészt azért, mert a szocialista realizmus nem tartja értelmetlennek az életet, tehát nem akar elszakadni a tárgyak, a kézzel fogható valóság világától. Másrészt azért nem a megdőböntő formák tobzódásában keresi az új kifejezőmódot, mert törekszik arra, hogy lehetőleg közel maradjon a néphez és nemcsak egy szűk kiválasztott réteg művésze legyen. Az új közönséget éppen így akarja kialakítani magának. Ez a nép által érthető formanyelv teszi néha látszólag konzervatívvá a szocialista realizmust.

Nem hiszem, hogy a témát kimerítettem volna. De talán egy-két kérdést tisztáztunk. Talán világosabb lett az, hogy a modernség lényege, új korunk új művészete nemcsak ott keresendő, amit közkeletűen „modernnek” nevezünk: a tárgyatlan, valóságtól elszakadt, irracionalista, absztrakt művészetben. Ez is bizonyos korlátozott értelemben modernnek kell neveznünk, hiszen korunk „egyik világának”, a kapitalista világnak jellemző kor- és körtünete. De az egész világ tükrözésére és az igazi új alkotásra a szocialista realizmus lesz majd képes.

Rezső Margit,
a filozófiai tanszék
tudományos munkatársa

A volt elsőökhöz

Nemrég még első voltál. Megilletődött, tanácstalan golyó, aki állt az egyetemi dzsungel szélén, s kevés merszed volt belépni a rengetegébe. Az új, az ismeretlen, csodákat tett veled. Bátorságod, leleményességed, szemfülességed révén hamar be tudtál illeszkedni az egyetem kasztjába, az elsőökh rendjébe. Talán egy dolgot keveselltél, az idősebbek bátorítását, tanácsát, tapasztalatait. Úgy éreztél, csak magadra, szűk baráti körre támaszkodhatsz, segítséget máshonnan nem kaphatsz. Már túl vagy két fél év vizsgáinak veszélyes zátornáin. Már másodéves vagy. Visszatekintve a tíz hónapi küzdelmekre, rájöttél, sok érdekes emlék, sok tapasztalat, sok új ismeretség, nagyobb tudás van tarsolyodban.

A politikai gazdaságtan újszerű legköre, a gazdaságföldrajz, áruismeret, a technológia adathalmazai, a kedveshangú matematikai előadások, mint megannyi hangulatos emlékképként elevenedik benned. Nem beszélve más tantárgyak hol egyhangú, hol érdekes, hol unalmas, hol élvezetes voltáról.

Már másodéves vagy, előtted három év, s az élet. Neked, mint megannyi elődökhnek a jövő áll terveid közepontjában. Ez helyes, de... de ne feledkezz meg az utánad jövő nemzedékről. Te leszel az, aki mind korban, mind szellemileg legközelebb állhatsz hozzájuk. Eppen olyanok lesznek ezek a golyók, mint Te voltál, épp olyan gondokkal, küzdelmekkel terhes lesz számukra az első év, mint amilyen számokra volt. Segítsd őket jobban, mint téged segítettek az idősebbek! Állj ki melléjük a tanulással, felkészüléssel, segítsd őket frissen megismert tapasztalataiddal! Tanítsd meg őket „egyetemistának” lenni!

A ZENE

Rohanok, s indulataimban
kavargón feszül
a zene.
Parti lámpasor
kottázza a folyót,
s víze
mint bódult ár sodor
ugráló, apró fényeket.

Dallama
fejében zsong,
míg lábamnál zúg
a Duna
és ont
morajos csillámhangokat.

A zene — szárnyaló gondolat;
magába rejti,
magához húzza
összefogja az emberi gondokat.
Vágyakat teremt,
és vágyakat felold,
és vonz, mint a hold
ezernyi
szépség erejével,
s tenni taszít.

Benne újra álmodom
alkotók álmait,
s magamba zárom őket.
Minden sejttem, pórúsom beissza,
s friss szívvel bocsátom vissza —
szállni, szállni!

Gábor János

A közgazdaságtudomány időszerű kérdései

A közgazdaságtudományt pontosabbá, konkrétabbá kell tenni!

Lapunkban e témáról állandó rovatot kívánunk indítani. A jövőben minden hónapban foglalkozunk a közgazdaságtudomány egy-egy időszerű problémájával. E rovatot egyben konzultációs fórummá is kívánjuk fejleszteni.

Kérjük olvasóinkat, kérdéseikkel, javaslataikkal stb. forduljanak a szerkesztőséghez, s külön felkérjük a tanácskeket, hogy ötleteikkel, javaslataikkal, cikkeikkel segítsék e rovat munkáját.

Első alkalommal részleteket közlünk V. Nyemcsinov szovjet akadémikus cikkéből, amely a „Voszpri Ekonomiki” című folyóirat 1959. 4. számában jelent meg: „A szovjet közgazdaságtudomány időszerű kérdései” címmel.

*

A közgazdaságtudomány fejlődésének új szakasza megköveteli a tudományos kutatások eredményeinek pontosabb, konkrétabbá tételét. A mai feltételek között már nem elegendők az olyan megállapítások, mint „gyorsabb ütem”, „túlulási”, „szükséges arányok” stb.

Lenin írta, hogy a marxizmus lényege, lelke a konkrét elemzés a konkrét helyzetben. Ezt a lenini útmutatást a közgazdászoknak soha nem szabad elfelejteniük, s jelentősége a mai helyzetben még nagyobb. A népgazdaság gyors fejlődése, szervezetének tökéletesítése és bonyolultsága, a bővített újratermelés méreteinek kiszélesedése új, nagy követelményeket támasztanak a közgazdaságtudománnyal szemben, a kutatás mélységét, eredményeinek pontosságát és konkrét-ágát tekintve.

A közgazdasági kutatások eredményeinek konkrétabbá tételét semmi esetre sem szabad azonban azonosítani a kutatás empirikus jellegével. A konkrét közgazdaságtudomány nemcsak, hogy nem mond ellent a közgazdasági elméletnek, hanem éppen ellenkezőleg, az elméleti megállapítások megkövetelik azoknak a szükséges feltételeknek meghatározását, melyek fennállása esetén, az adott elméleti megoldás helyes lesz.

Ma számos, elég jelentős olyan tudományos probléma van, a tudományok határterületein, ahol a közgazdaságtudomány és a technika összefolyik. A közgazdászok — mutatott rá Lenin, mindig előre, a technikai fejlődés irányába kell tekintenie, mert máskülönben elkerülhetetlenül elmarad.

Az SZKP XXI kongresszusa megállapította, hogy közgazdaságtudományunk elmarad a technika fejlődésétől.

A közgazdaságtudomány további fejlődése szorosan összefügg a műszaki-gazdasági kutatás elmélyítésével és kiszélesítésével. Ma a közgazdászok nem folytathatnak tudományos kutatást a termelés technikájának és technológiájának tanulmányozásától elszakítva, mert másképp a kutatás eredményei nem érik el a konkrétság szükséges fokát. Nem szabad azonban összekeverni a technikát a közgazdaságtudománnyal, mert ebben az emberek közötti termelési viszonyok konkrét elemzése könnyen összekeveredik a dolgok közötti viszonyok elemzésével. A műszaki, közgazdasági kutatás csak a közgazdasági elemzés egy aspektusa; s egyáltalán nem mond ellent annak. Ez csak tágabb értelmű a közgazdasági kutatásnak, s ezért nem szabad átváltoznia ténylegesen technikává.

A kutatás műszaki-közgazdasági aspektusának jelentősége lényegesen megnő

a további fejlődés során és a közgazdaságtudomány új társadalmi funkciójának tökéletesedése következtében a szocializmusban.

Ugyanakkor megnő a matematikai módszerek szerepe és jelentősége a közgazdasági kutatásban. Marx egyike volt az első közgazdászoknak, akik

közgazdasági kutatásaik során alkalmaztak matematikai módszereket. Ő a matematikát a gazdasági elemzés komoly és értékes kiegészítő eszközének tekintette. A bővített újratermelés sémáját Marx algebrai egyenletek formájában állította fel, az egyszerű újratermelésnél és matematikai egyenlőtlenség formájában a bővített újratermelésnél...

A matematikai alkalmazása a közgazdasági kutatásban különösen megnő a szocialista társadalom feltételei közepe.

A népgazdaság szocialista tervezése nagyszámú különböző tervezési és közgazdasági számításra alapul. Ezek a számítások kiegészítő eszközei a tervezésnek, s mint ilyenek, igen nagy jelentőségűek.

A szovjet közgazdaságtudomány előtt a fogyasztási cikkek, a munka tárgyi és a munkaeszközök társadalmi értéke meghatározásának feladata áll. Az érték meghatározása nélkül nem lehet helyes, tudományos alapokon álló eszközökkel vezetni a népgazdaságot. Ez a feladat sokkal nehezebb, mint a szocialista vállalatoknál az önköltség meghatározása. Az adott problémák szakszerű megoldása megköveteli a lenini kapcsolatok ismeretét a munka eszközei és a munka tárgyai között, a népgazdaság valamennyi ága között. Ezt a kölcsönös kapcsolatot megnyitva megköveteli a lenini kapcsolatok ismeretét a munka eszközei és a munka tárgyai között, a népgazdaság valamennyi ága között. Ezt a kölcsönös kapcsolatot megnyitva megköveteli a lenini kapcsolatok ismeretét a munka eszközei és a munka tárgyai között, a népgazdaság valamennyi ága között.

A kiegészítő matematikai és számolástechnikai eszközök lehetővé teszik nemcsak a közvetlen, hanem valamennyi munkárafordítás teljes meghatározását is,

amely szükséges egyik, vagy másik anyagi jószág előállításához... Emellett lehetővé teszik, hogy figyelmet fordítsanak minden közbeeső termelési folyamatra, beleértve a legtávolabbi is. A gazdasági számítások rendszerében meg lehet határozni mind az élő teljes munkát, mind az összes anyagi ráfordításokat

(energia, üzemanyag, nyersanyag, beruházás).

A matematikai és a modern számolástechnikai eszközök felhasználásának nagy jelentősége van a különböző normák meghatározásában is (pl. anyagnormák) ... A legújabb számolástechnikai eszközöknek széles és nagy jelentőségűek van a bonyolult népgazdasági problémák pl. a tervárak meghatározásában, a különböző optimális variánsok kiválasztásában a legkülönbözőbb problémák megoldásánál, pl. a társadalmi munka maximális megtakarítása, legrovidebb idő stb. ...

Igy a modern matematikai és számolástechnikai eszközök segítségével meg lehet oldani a fenti bonyolult gazdasági problémákat. Ezzel kapcsolatban

helyes kihangsúlyozni a szovjet ökonometria jelentőségét...

amely kiegészítő tudományos tárgy, s amelynek tárgya a tervezési és közgazdasági számítások, ezek eszközei és gépesítése. A minőségi közgazdasági elemzést feltétlenül meg kell előznie különböző tudományos közgazdasági és tervezési számításoknak.

Egyes közgazdászaink meg lehetőséget nyújtanak a fogadják a matematikai módszerek alkalmazását a közgazdaságtudományban. Ennek a magyarázata, hogy a burzsoa közgazdasági iskolák (pl. az osztrák határ-haszon iskola és az angol-amerikai ökonometrikai iskola) igyekeznek apologetikus, áltudományos koncepcióját a kutatás tiszta matematikai módszereivel alapozni, ezzel helyettesítve a társadalmi közgazdasági elemzést. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy a szovjet közgazdászoknak nem kell alkalmaznia a matematikai módszereket, azonban azokat helyesen kell értékelni a mennyiségi és minőségi közgazdasági elemzés együttes alkalmazásával. A szovjet ökonometriai tudománynak meg kell teremtenie a szükséges tudományos alapokat a tervezési és a közgazdasági számításokhoz, s biztosítani kell a matematikai és a modern számolástechnikai gépek helyes alkalmazását.

AZ UTOLSÓ VIZSGA

Utoljára ülték le negyedéve-seink sötétkébe öltözve egy szemnáríumteremben — vizsgázní — államvizsgázní! Minden egyetemista életének fordulópontja ez, amely utat nyit az élet felé.

A délelőtti napsütés felmelegíti a termet, a nyitott ablakon át behatol az utca ezer zaja, — de most el kellett vonatkoztatni mindentől, csak egyetlen dologra szabad gondolni, merőn rászzegezni a szemet az asztalon fekvő papírszeletre, s gondolkozni a népgazdaság tervezése tételen.

Ez a mai államvizsga első tárgya.

Elöl valaki felel — az elnök bátorítóan mosolyog, a kérdező figyelmesen hallgatja a vizsgázót, segítőkérdeéseket ad fel.

— Azért a közepes megvan! — bár a vizsgázó csak eredményhirdetés után fogja megtudni.

Aztán helycsere következik és újabb vizsgázó lép a színpadra — helyet foglal szemben a bizottsággal, jegyzeteit szép rendben kitergeti maga elé, mint a kártyalapokat, s nyugodtan, megfontoltan beszélni kezd. A vizsgázatók már az első mondat után látják, hogy alaposan felkészült hallgatóval van dolguk, aki érti az anyagot, s a közbevetett kérdésekre is gyorsan, határozottan felel — a jeles kétségtelen.

Igy megy ez végig — jó és

Folyik az államvizsga politikai gazdaságtanból. Tárcá János felel

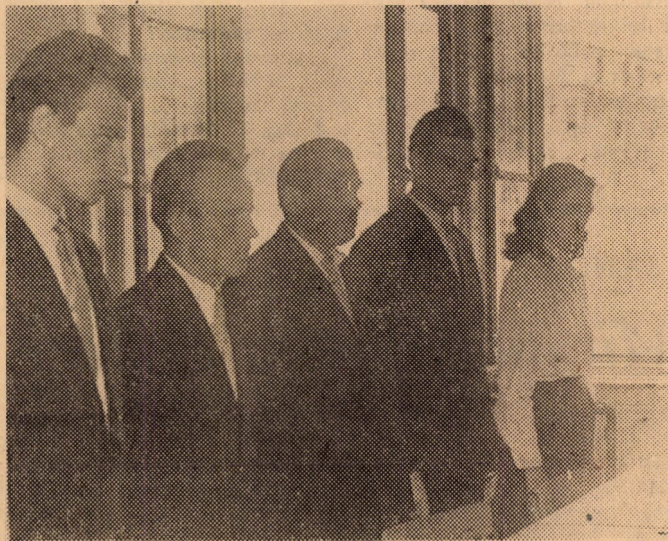
(Szókrón László felv.)

kevésbé jó feleletek váltakoznak egymás után.

Az anyagot általában lelkiismeretesen megtanulták, — a jegyzetből. De a kötelező irodalommal baj van — itt már ritkábban hangzanak el a pontos feleletek.

Azért az államvizsga mindenkinek sikerül — ez az utolsó nekirugaszkodás, a búcsúvizsga, búcsú az egyetemről, búcsú az oktatóktól, akik szeretettel, megértéssel fordulnak ez alkalommal is a hallgatók felé, búcsú a tanulástól — de remélhetőleg csak időlegesen —, búcsú a vizsgától.

Most már vége — és az

Az eredményhirdetést hallgatják a volt negyedévesek: Sztrehovszky György, Tillinger László, Marinellis Marinos, Tárcá János és Farkas Erzsébet

(Szókrón László felv.)

BARÁTNŐK

Életszagú expresszionista dráma, garantáltan a valóságból merítve

ADELGUNDA, ANASZTÁZIA, AGRIPPINA (egyetemi hallgatónők, ünnepélyes, lassú léptekkel jönnek, a sűgőlyuk előtt megállnak. Egyszerre szavalják):

A nyáron termelési gyakorlaton kell résztvennünk. Mi hárman úgy döntöttünk, hogy ugyanazon vállalatba megyünk. Okaink: barátnők vagyunk, szívesen vagyunk együtt, s úgy érezzük, összeműködésünk kihatásaiban az egész társadalomra hasznos lehet.

AGRIPPINA: Akik azt mondják, hogy csak azért akarunk együtt dolgozni, mert így jobban tudunk fecsegni és pletykálgatni, azok...

ANASZTÁZIA: ...vesszenek!...

ADELGUNDA: ...meg!

AGR.: Ez az!

HÁRMAN: Most elmegyünk a vállalatba, hogy közelebbi részleteket tudjunk meg beszélnünk. Együtt fogadjuk, hogy egymást minden nehézségben átszűrjük és soha el nem hagyjuk. Eljen! Evviva! Hoch! (Elindulnak kifelé. A szinórpadlászról leereszkedik egy tábla „Milyen nagyszerű is a barátság!” felirattal, valamint harminc különböző színű lampion.)

2. kép

INSTRUKTOR: Így tehát mindenben megegyeztünk volna. Örömmel látom, hogy érdeklődnek a textilereskedelem iránt. Most még csak azt kell eldönteni, hogy ki melyik osztályra akar menni.

ANASZ.: Harisnyakötő.

ADEL., AGR.: (egyszerre): Fűző.

INST.: Fűzőhöz csak egy mehet. Különb is, mi lesz a gumiosztály? Egyikük menne talán oda.

AGR.: (egyszerre): ADELG.

Adelgundám, nemde te...

Agrippinám, nemde te...

INST.: Ahogy akarják.

AGR.: Lényegében mindegy, de engem a fűző nagyon érdekel.

ADELGUNDA: Lényegében mindegy, de én már úgy elképzeltem magamnak, hogy ott leszek.

ANASZ.: Ne kicsinyeskedjete.

AGR., ADELGUNDA: Én feláldozom magam.

AGR.: Válassz.

ADELGUNDA: Válassz te.

ANASZTÁZIA: Válasszon az instruktor elvtárs.

INSTRUKTOR: Holnapig döntsék el, jó.

HÁRMAN: Megérjük, és eldöntjük. Köztünk visszavonásnak helye nincs, barátnők vagyunk. Eljen a konfekcióipar! Eljenek a nők, mint olyanok!

3. kép

Adelgunda, Anasztázia és Agrippina Wurlitzer mellett ülnek.

WURLITZER: Melodie d'amour...

AD., AGR., AN.: Köztünk visszavonásnak helye nincs. Megoldjuk a kérdést békésen.

ADELGUNDA: Dobjunk fel egy pénzt.

AGR.: Fej vagvok. (Feldobom forint névértékű érmét. A pénz, Magyarország törvényes fizetési eszköze, rövid gondolkodás után visszahull.) Nyertem.

ANASZTÁZIA: Fej.

ADELGUNDA: Valóban. Hát én menjek a gumiárukhoz? (Sírni kezd.)

ANASZTÁZIA: Mit tehetünk, a sors akarta.

WURLITZER: Te vagy a végzetem...

ADELGUNDA: (odavágja a kavicscsészéjét): Szó sincs róla. Agrippina, te csaltál.

AGRIPPINA: Hah!

ADELGUNDA: Láttam, hogy csaltál. Nem érvényes az egész.

ANASZTÁZIA: Evezetek meg, és én nem szólok bele!

ADELGUNDA: Én akarok a fűzőhöz kerülni.

AGRIPPINA: Most már azért is én megyek!

WURLITZER: Így élni oly jó... (Ijedten elhallgat. Látnyok ünnepélyes léptekkel ki-viharzanak. A szinórpadlászról leereszkedik egy tábla a következő szöveggel: „Nofene!”)

4. kép

Adelgunda és Anasztázia és Agrippina székeken, asztaloknál, padlón, falon, csilláron állnak, ülnek, rohannak, másznak, csüggeszkednek. Kezüket egymás hajában, hol nem ott. Egyre beszélnék szöveget nem jehet leírni, de fölösleges, mert úgy sem érthető, és egyébként sem fontos. Közben lihegés. Néha egy-egy bútor-darab hangjelség kíséretében széthull. Padlón vércseppek kezdenek gyűlekezni. Színeszék nagyon ügyeljenek a jelenet diszkrét, finom megoldására.

INSTRUKTOR szobájában ül. Adelgunda, Anasztázia, Agrippina fehér pólókban, mentőautón bevonulnak.

ANASZ.: Egy kis dolgom

van még, de az igazság a te oldaladon áll. (Elmennék.)

5. kép

Anasztázia és Agrippina. Asztalokon ülnek.

AGR.: Nem engedek a negyvennyolcra.

ANASZ.: Ne is! Én nem szeretek a másik háta mögött beszélni, de Adelgunda szerint te csaltál.

AGR.: Nevetséges. De ha csaltam volna is? Nem inkább meéremdemlen én a fűzőosztályt, mint ő? Én, aki... (Egy óra öt percen keresztül sorolja érdemeit.) Mindezt persze nem azért mondom, de mégis.

ANASZ.: Tökéletesen igazad van. Nem tűrhetjük Adelgunda atrocitásait.

AGR.: Ha szépen megkér, engedtem volna, de most már kitartok!

ANASZ.: Tarts ki, nem érdeml mást. A legborzasztóbb benne, hogy mindenkinek a háta mögött mond rosszat!

(Egy tábla ereszkedik le „Lám, lám!” felirattal.)

6. kép

(Adelgunda, Anasztázia és Agrippina székeken, asztaloknál, padlón, falon, csilláron állnak, ülnek, rohannak, másznak, csüggeszkednek. Kezüket egymás hajában, hol nem ott. Egyre beszélnék szöveget nem jehet leírni, de fölösleges, mert úgy sem érthető, és egyébként sem fontos. Közben lihegés. Néha egy-egy bútor-darab hangjelség kíséretében széthull. Padlón vércseppek kezdenek gyűlekezni. Színeszék nagyon ügyeljenek a jelenet diszkrét, finom megoldására.)

INSTRUKTOR szobájában ül. Adelgunda, Anasztázia, Agrippina fehér pólókban, mentőautón bevonulnak.

ANASZ.: Egy kis dolgom

örömbe egy kis öröm is vegyül. Vége az egyetemi életnek — kezdődik a felelősségteljes, munkás élet, melyre az egyetem nevelt.

Régi jó világ

Mint az Utolsó felvonás — amelyet szintén a Népszabadság közölt folytatásokban — ez a riportsorozat is megjelent könyvvalakban.

Történelmi riportkönyvet tart kezében az olvasó, amelyből eléje tárul a negyedszázados ellenforradalmi rezsim uralkodó rétegei, politikai, gazdasági, erkölcsi világának züllött korrupsztása. A Horthy-rendszer egyes politikai pártjai s politikusai (Bethlen és mások) íránt még ma is élnek illúziók sok emberben. A Régi jó világ hozzásegít ezeknek az illúzióknak az elosztatásához, mert megmutatja, hogy az ellenforradalmi korszak kormányainak és pártjainak vezetői mindig segítettek a népelevezetésben meg, becstelen panamákat, még akkor is, ha tevékenyen nem vettek részt bennük. Arra is mutat ez a könyv, hogy nem egyes kirívó esetekről volt szó, hanem összefüggő politikai szisztémáról, amelynek szerves részét alkotta a gazdasági család, sikkasztás, korrupció.

A négy újságíró könyve szórakoztatva ismerteti meg az olvasót az idősebb nemzedékek emlékeztetésében meg élő hírhedt panamák történetével és társadalmi hátterével.

Közelebb az élethez...

A III. éves iparosok termelési gyakorlatáról

Alig fejeződik be a vizsgaidőszak, még meg sem szárad a tinta a III. évesek indexében, nyomban — egyik napról a másikra — megkezdődik egy újabb „vizsgázás”: tapasztalatserzés az életben. Ugyanis, az egyetemi tanulmányaik alatt a hallgatók a III. év után egyhónapos termelési gyakorlaton vesznek részt a népgazdaság különböző ágaiban.

Megkértük dr. Szabados Anna elvtársnőt, az ipargazdaságtan tanszék adjunktusát — aki öt éve szervezi az iparosok termelési gyakorlatát —, tájékoztassa olvasóinkat, hogy mi is a termelési gyakorlat célja, hol és mit dolgoznak a hallgatók.

„Ennek a gyakorlatnak, amely július 1-től 29-ig tart, az a célja — mondotta Szabados elvtársnő —, hogy a hallgatók az elméletben tanultakat a gyakorlatban, az iparvállalatoknál megismerjék, szakmai ismereteket tegyenek szert a termelés területén, a mindennapi vállalati, üzemi életben.

Az ipargazdaságtan tanszék célja az volt, a beosztásnál, elhelyezésnél, hogy a hallgatók lehetőleg a szakmai, szemináriumi specializációjuknak megfelelő vállalatokhoz kerüljenek. (Gép-, könnyű-, építő-, élelmiszer-, ipari és közlekedési vállalatokhoz.) A hallgatók zöme, 33 fő különböző helyre kerül, mint pl. a Csepeli Varrógép-, a Motorkerékpárgyár, a Vörösi Csillag Traktorgyár, a Kőbányai Sörgyár, a Kispesti Textil. Tizenegyen budapesti építőipari vállalatokhoz, heten

közlekedési vállalatokhoz kerülnek, mint pl. a MÁLEV, MAHART stb. Három hallgató Kelet-Berlinbe megy nagyipari üzemekbe, a három párt-ösztöndíjas pedig régi munkahelyére látogat. Egy hallgató a Nógrád megyei gépálmásokhoz kerül gyakorlatra. A hallgatók az előző évekhez hasonlóan olyan munkahelyekre kerülnek, ahol megfelelő szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező elvtársak, vezetőbeosztású dolgozók segítenek tanulmányaikban, munkájukban. Az egyetemről hozott tematika alapján végzik a gyakorlatot. Így tanulmányozzák: a vállalat szervezeti felépítését, a vállalat tervkészítését, normakészítését, kapacitásszámításokat, egyesek pedig különleges statisztikai programot. A hallgatók gyakorlatát rendszeresen segítik és ellenőrzik, majd a tanszéki instruktorokon keresztül az ipargazdaságtan és a statisztikai tanszék oktatói.

— Eddig hallgatóink rendszeresen, becsületesen megállták helyüket és a rövid egy hónap alatt megfelelő munkát végeztek. Nem egy hallgatónk írt tudományos dolgozatot a szerzett tapasztalatáról, és tett hasznos javaslatot annak az üzemnek, ahol dolgozott (persze a javaslatát díjazták!) — mondja Szabados elvtársnő.

Érdemes tehát hallgatóinknak lelkiismeretesen, eredményesen dolgozni, mert ezzel nemcsak a fentieket érhetik el, hanem tudásukat is gyarapíthatják és a jövő felé néző jó gyakorlati jegyet szerezhethetnek.

Végül megemlítünk egy pénzügyi mutatót, amit a dékán hivatalában kaptunk: a hallgatók tavaly a gyakorlat idejére felemelt ösztöndíjat kaptak, ami összesen: 31 050 forintot tett ki. A minimum 320 forint volt, a maximum pedig 700 forint. Az átlag 575. Az ösztöndíj megállapításánál figyelembe vették az előző félév tanulmányi eredményét, a szociális helyzetet és azt, hogy vidéki, illetve pesti-e a hallgató.

Konti Ferenc

Könyvvitel vizsga: III. emelet 324

Délután fél három felé jár az óra mutatója. Ajtónyitás, majd kiskis a vizsgáztató: négy vizsgázót kérek.

Halálos csend. Forrásig fut végig a hallgatókon, míg elindulnak, hogy számot adjanak tudásukról, amit két év alatt szereztek könyvvitelből. Míg a hallgatók a tételeket dolgozták, addig — természetesen őket nem zavarva — megkérdeztük dr. Pálcz András tanársegédet, a vizsgáztatót, milyen eredmények mutatkoznak az ipar-könyvvitel elemzésből? „Eddig negyvenhelen vizsgázott. Az átlag 3,13. Hat bukás van. Sok a jó eredmény, pl. nyolcan jelesre vizsgáztak.”

— Mi a tapasztalat az előző évekkel szemben?

„Az előző évekhez viszonyítva az évközi „részorítás” hatására nagyon jó, hogy kevés a bukás és általában a 3-as és a 4-es körüli eredmények a számottevők.”

Nyáron a kultúrosztályon nem olyan mozgalmas az élet, mint év közben, azonban most is nagyon komoly munka folyik. Készül a jövő évi terv, amely meghatározza egyetemünk jövő évi kulturális életét. Felelősségteljes, komoly feladat ez.

— Mi is — mint a rendezvények közönsége — gyakran beszélgetünk az egyetem kulturális életéről. Arról, hogy mi volt jó és mi hiányzott. Ezek közül szeretnék néhányat megemlíteni, hogy a terv elkészítésénél figyelembe vegyék.

Általában a hallgatók keveslik a rendezvényeket,

nemcsak a nagy nyilvános bálokat hiányolják — bár ez évben ebből is kevés volt —, hanem a kisebb, zártkörű, esetleg nem fényes táncesteket is. Szeretnék, ha a nagy bálokon, nem mindig ugyanaz a zenekar szerepelne. A táncsal kapcsolatban javasolták egy páran azt is, hogy a klubban rendezzen a kultúrosztály — heti egy-két alkalommal — két-két és félórás táncdelutánt.

Jók voltak a lemezek is, de lehetne többet is rendezni és nemcsak jazz-lemezekből. Folytatni kellene az Ifjúság és erkölcs előadásorozatát.

A film-klub is nagy látogatottságnak örvendett, a baj csak az, hogy sokszor csalódást okozott egy-egy film. A levetített filmek közül az idén sajnos, sok volt az átlagosnál lényegesen gyengébb és ha végignézzük a bemutatott filmek jegyzékét, világossá válik a teljes rendszertelenség, a filmek kiválasztásának ötletszerűsége is.

Nyújtson a kultúrosztály az eddiginél nagyobb támogatást a tavasszal megindult képzőművészeti és irodalmi szakköröknek. Rendezzenek ezekkel a szakkörökkel együttműködve előadásokat, ankétokat, amelyek sikere

nagy előrelépést jelentene a kulturális nevelés útján.

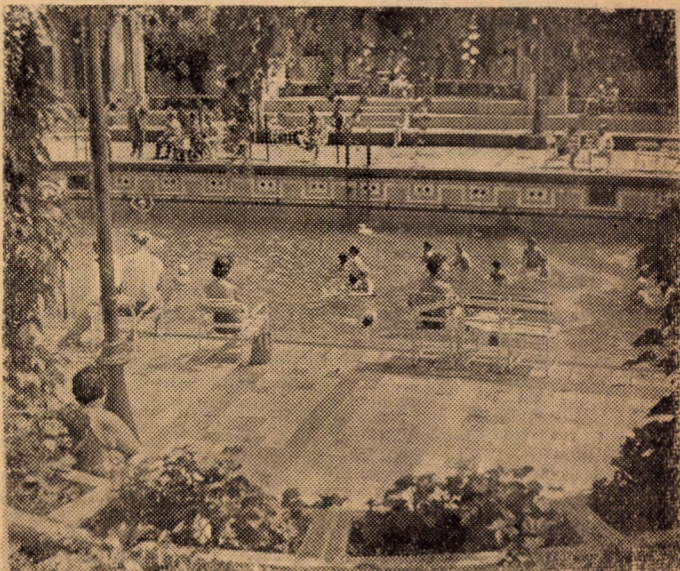
Szeretnék gyakrabban látni az egyetemi művészeti szakszervezetek fellépését is, hiszen igen kevés alkalommal, csak az ünnepélyeken vehetünk tudomást létezésükről. A Karinty-est sikere is bizonyítja ennek a kívánságnak a jogosságát.

Nagy szerepet játszhatna a hallgatók életében a klub, csak egy kicsit otthonosabbá, barátságosabbá kellene tenni. Több társasjátékra és kevesebb kártyára lenne szükség.

Jó lenne, ha gyakrabban rendeznének közös mozilátogatást, öltöztetési versenyeket (legalább olyan színvonalon, mint a sikeres Szellemi öttusa volt, csak sokkal szórakoztatóbbakat).

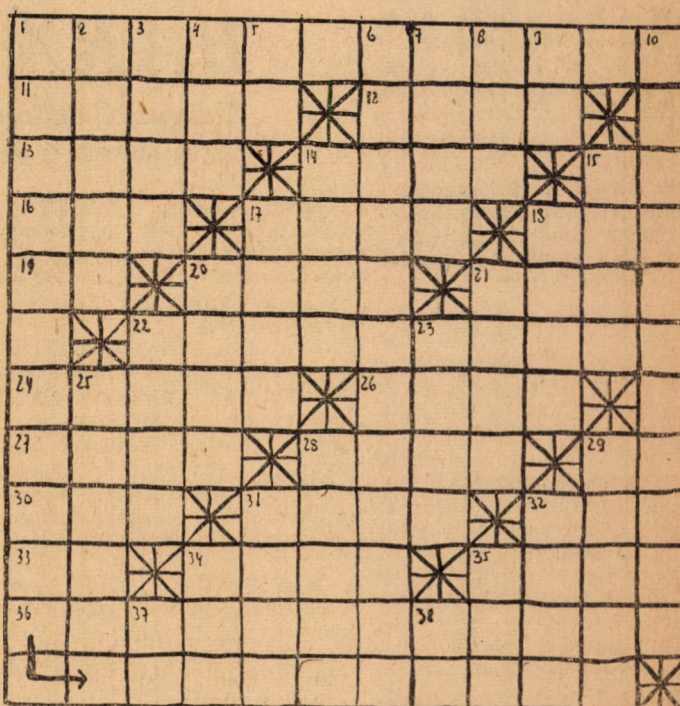
A felsorolt javaslatok természetesen nem jelentik azt, hogy kívülről nem lenne más kívánság is, azonban a legfontosabbak — legalább is a beszélgetéseken a legtöbbször elhangzottak közül — ezek voltak. A javaslatokat meg lehet valósítani, hiszen az egyetemi kultúrosztály vezetője és lelkes aktivistái már megemlékeztek a feladatokról, hogy sokra képesek és feladataikat kiválóan is meg tudják oldani. Szirtes László

HÜVÖS AZ IDŐ,

de azért mégis irigyljük a túlsó part, a Gellért strandolót (Székron László felv.)

REJTVÉNYPÁLYAZAT

Vízszintes: 1. Magyar fizikus. 11. Könyvtári dolgozó. 12. Lendület. 13. Az egyik házallat őse. 14. Nemzetközi vm. egyezmény. 15. Egymástutni betűk az abc-ben. 16. Ki? vége. 17. Száraz növény szára. 18. TOTO eleje. 19. Stollár Béla. 20. Beszélgetni angolul. 21. Hold franciául. 22. Világhírű opera szerzője és női főszerepe. 24. A te napszakod. 26. Lett főváros. 27. ENSZ keverve. 28. A bruttó és a nettó különbsége. 29. Magyarországi. 30. Tiltakozó. 31. Szükséges. 32. Kecsepapa. 33. Jegyez. 34. Fajszűz szorozva térfogattal. 35. Tejtermék. 36. Olasz aláírók. 38. Szépeket mond, hajlong.

Függőleges: 1. Passuth László regénye. 2. Népies becézett női név. 3. Bort őnt a pohárba. 4. VVO. 5. Azonos magánhangzók. 6. Shakespeare drámája. 7. Tűz szünet. 8. Majdnem ráta. 9. Dátumrag. 10. Világhírű mű szerzője és címe. 11. Angol arany. 15. Beszél. 17. Régi fejev. 18. Szovjet város. 20. TEE. 21. Egyesülés, szövetség. 22. VTSM. 23. Angol lány. 25. Szerelmes. 28. Szünetlenség. 29. Az újpesti partizáncsoport vezetője. 31. Német város. 32. Elest. 34. SAA. 35. Tartó. 37. G.J. 38. BJ.

Beküldendő sorok: Vízszintes: 1, 22. Függőleges: 1, 10. Beküldési határidő: Július 12.

Előző számunkban közölt keresztrejtvényünk megfejtése: „Az erőszak minden társadalom bábája, amely az új társadalommal terhes. Rejtvénypályázatunk eddigi állása szerint 34 ponttal első helyen Szilágyi László I. éves külkeres. szakos hallgató áll!

KÖZGAZDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja. Megjelenik kéthetenként. Szerkesztő: a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő: Bögre Katalin. Szerkesztőség: Bp., IX., Dimitrov tér 8. III. 381. Telefon 186-850 (138-as mellék). Kiadja: Hirlapkiadó Vállalat. Bp. VIII., Blaha Lujza tér 3. Felelős kiadó: Csollány Ferenc. Nyomatott a Szikra Lapnyomdában. F. v.: Kulcsár Mihály.

AVAR JÁNOS:

Mit mondjon az ember?

Most, hogy a vizsgaidőszak végetért — bár néhol csak az erőgyűjtésre alkalmas szünetig — szeretnék egy kicsit emlékeztetni, vizsgákra és vizsgázókra. A tanszéki kilincset lenyomó reszketeg kezekre, óvatos besurranásokra és diadalmas kirohantásokra.

Mindenekelőtt állítsuk felvívógépünk lencséjét a Háztartás gazdaságtana tanszék ajtaja elé. Nyolc-tíz ember sűrűg itt, ki csak úgy hétköznapi, ki békében, ki már gyászban is. Az előbbieket még ebből nem vizsgázták, de fognak, sőt esküdhetnek rá, hogy legközelebb épp itt. Akkor rajtuk lesz a kék ruha és faj, csak gyász ne, és mások fognak hétköznapi érdeklődni, hogy hány napig tanulnad, s hogy szörözött-e a Seregély?

De ők itt csak statiszták, akik boldogan őrizhetik az eltávozottak hagyatékait, s kik körülzsongtak a kékruhásokat. Igen, a sztárokat — mert sztár-

rok ők, kik lámpalázasan várják, hogy elfoglalhassák a világot jelentő székhüket odabent, hol minden mozdulatukat lesi a legnagyobb kritikus, az egyfejű cézár.

S aztán, ha a sikert jelzi a sercenő töltőtoll az asztal túlsó felén, amellyel a szegény Cézár saját detronizálását — félévre vagy örökre — írta le, ők rögvést sztárból uralkodóvá avanszálnak. A folyosón már várja őket alattvalóik raja, kiknek kegyesen válaszolnak az ő kérdéseikre.

Nos, felülről, első látásra valahogy így fest a helyzet. De a szorgos szemlélő nemcsak látja, sőt hallja meg. Mert a szorgos szemlélő itt észreveszi a típusokat is. Engedjék bemutatnom itt néhány vizsgázó típus fő jellemvonásait.

AKIK MÉG CSAK MOST MENNEK BE

1. Semmit sem tanult

Két napja kezdte tanulni, épp csak egyszer tudta átvenni. Neki egy icipici és is elég lesz. Különböző úg is kirúgják, mit?! Hogy hány anyacsavart gyártottak 1938-ban Hawai-szigetén? 12 millió 286 427-et. Ezt véletlenül tudom; úgy ott van a 121-ik oldalon, abban a táblázatban, a negyedik sorban? Mi?! Hogy a másodikban van? Na, látod, hogy semmit sem tudok...

2. A számító

Percenként kinyitja indexét, papírt és ceruzát vesz elő, s aztán mindenkinek elmondja, hogy a legtöbb hármast kap, akkor még egyszer né-

gyesre és kétszer hármasmal kell mennie, de esetleg egy ötösré, s akkor statból és is jó lesz, viszont, ha most kapnék egy négyest, akkor a stat. és mellett elég lenne a hármast a piactörténetből és... de ha ötös lesz, úgy már jörendő vagyok mindenképpen, persze, ha nem rúgnak ki valamiből...

3. A kíváncsi

Mikor megjön, már tudni akarja, ki ment le, és hogyan, és mit kapott, és mit nem tudott, és most ki van benn, és tudtál-e, milyen az öreg, és adja a tételt, vagy húzni kell, s ha húzni kell, rendezve van-e, vagy össze-vissza, s ha rendezve van, akkor jobb-

ról vannak-e a kis-sorszámuak és bairól a nagyok, vagy fordítva, és kell-e tudni az apró betűt, és kérdezi-e az előadást, s ha kérdezi, részletesen, vagy elég nagy vonalakban, és ha nem tudom az előadást, mehetek-e még hármásra, és...

4. A nyugodt

Ilyen nincs. Állítólag egyszer valaki tiszser olvasta el, átrágtá ma-

AKIK MOST JÖTTEK KI

1. Aki nem tudott semmit

(Lásd fent.) Egyik keze még a kilincsen, másikkal már mutatja — ötös, jeles. Arcán széles mosoly és minden második szava az „irtó mázli, ami neki volt”. Az első tételt éppen ma olvasta el először, de így frissen emlékezett rá, nem is kellett végig mondan; viszont a másodikról gőze sem volt, de elkezdett „falból” beszélni, s a Seregély csak bólogatott, aztán egyszer csak megkérdezte, hogy most helyes-e ez az elmélet, avagy nem; persze, nem mertem sem igent, sem nemet mondani, elkezdtem, hogy „lényegében ugye, helyesnek foghatjuk fel, viszont...” s akkor már az arcára volt írva a „nem...” Először azt hittem, esget ad, s látom, írja a jelest... no, most egy hétig nem tanulok. Aztán hősünk, mintegy tíz perc múltán elsomfordál a könyvtárba, s az egyik félreeső sarokban elkezd

készülni a következő vizsgára...

2. A fölünyes

Mikor kijön, első kérdése, hogy mit játszanak a Puskinban. Ja, a vizsga, az négyes lett, ezért kár volt ennyit tanulni, még a két nap is sok erre. Kis szerencsével sima jeles lett volna, persze, ő nem sir az ötösért, mint egyesek, de azért egy kis jóindulattal megadhatta volna. Hogy mi volt a tétele? Várjatok csak, már majdnem el is felejtette, ízé... ő úgy kapta a tételt, nagy, átfogó tétel volt, így nincs is meg sehol; bele kellett építenie az egész anyagot, persze, csak a lényegét, mondta is a Seregély, hogy nagyon jól fogta meg, de tőle többet vár, s csak ezért nem adja meg a jelest...

3. A mártír

Arcáról leolvasható, hogy benne egy világ omlott össze. Neki már beszélhetnek. Ő már soha többé nem hisz az emberekben. Jóindulat! Támogatás! — nem, ilyesmi nincsen, erről őt nem lehet meggyőzni; nem érdekes fiúk, ő már

előre megmondta, hogy ki fogja a Seregélyt rúgni, s ő balga, még hajlott rá, hogy bizék, bezzeg, mikor bement, már látta, hogy érdemtelenre pazarolta hitét. Különböző lelkiismeretfurdalása volt a Seregélynek, mert fél óráig kérdezte, úgy tett, mintha jobbat akarna adni, de hát nem tud; persze, mondani nem kell, hogy véletlenül sem kérdezett valamit, rendes dolgot, pedig épp előtte, szinte feltornászta a Feketét egy hármásra... nem, ő nem is mondja, hogy nyomják őt, ő szóltanul fogadja a dolgozat; bent is csak ült, hallgatta Seregélyt, nem szólt egy szót sem, minék, már előre tudta, őt nem lehet becsapni. A végén persze hosszú lelki-fröccs, látszott a Seregélyen, hogy saját magát igyekszik megnyugtani...

Nem törekedhettem a teljességre, sokfajta típusbeszédet hallani még a vizsgák előtt és után. Vannak egyesek, kiknek már nem is az a fő problémájuk, hogy mit kapnak tételnek, de hogy mit mondjanak bemenetel előtt, jóllehet biztosítandó magukat társaik szemében. Okos ember azért még az utolsó pillanatban biztosítja magát pár szóval, lehetőleg úgy, hogy aztán bármilyen jegyet kapjon is, nyugodtan léphessen ki a folyosóra...

Ja, igaz. Ezt a cikket lapzártá előtt pár perccel kezdtem írni, valaki nem küszült el a magáéval, s a helyére kellett tenni; nekem ugyan holnap vizsgám lesz, de váltam, persze, még el sem tudtam olvasni leírás után, már viték a nyomdába...

KONTI